

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 8 K, za pol leta 4 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 8-50 K, za Ameriko 9-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Manifest Narodnega Veča.

Belgrad, 6. decembra. Predsedstvo Narodnega Veča Slovencev, Hrvatov in Srbov razglša sledeče:

Na podlagi sklepa Osrednjega odbora Narodnega Veča z dne 24. novembra 1918 je proklamiralo posebno odposlanstvo Narodnega Veča dne 1. decembra 1918, ob 8. uri zvečer v svečani adresi na prestolonaslednika Aleksandra zedinjenje celokupnega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov v edinstveno jugoslovansko državo pod vladno kralja Petra I, odnosno prestolonaslednika Aleksandra kot regenta.

V novi državi se mora takoj organizirati ministrstvo za vse veje javne uprave, sestaviti skupno narodno predstavništvo kot provizorna legislativa, ki ostane v veljavi do konstituante. Dokler se ne skliče konstituanta, ostanejo v veljavi vse dosedanje pokrajinske vlade, v kolikor poedini resorti ne prekoračajo edinstvene kompetence. Prestolonaslednik je prevzel v svojem svečanem prestolnem odgovoru regentstvo in bo sestavil edinstveno vladno.

S tem aktom je prenehala funkcija Narodnega Veča kot vrhovne suverene oblasti države SHS. na teritoriju bivše Avstrije-Ogrske.

S sestavo ministrstva bo prenehala tudi administrativna funkcija Narodnega Veča, ki jo bo vodilo predsedstvo Narodnega Veča v sporazumu s srbsko vladno.

Z dne 1. decembra 1918 tvori celokupni naš narod slovensko-hrvatsko-srbsko edinstveno državo pod regentstvom njegovega kraljevega veličanstva prestolonaslednika Aleksandra.

V Belgradu, 3. decembra 1918.

Za predsedstvo Narodnega Veča:

Dr. A. Pavelić, l. r.

Svetozar Pribičević, l. r.

General Pešić, l. r.

Pozdrav Narodne vlade regentu Aleksandru.

Narodna vlada SHS v Ljubljani je poslala dne 4. dec. t. l. regentu Aleksandru sledeči brzovajni pozdrav:

Njegova Kraljeva Visokost regent Aleksander,

Belgrad.

Narodna vlada SHS v Ljubljani pozdravlja z iskrenim navdušenjem državno ujedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev pod regentstvom Vaše Kraljeve Visokosti. Načela svobode, bratstva in prave demokracije, izražena in naglašena v proklamaciji Vaše Visokosti, so nam dragoceno poročilo srečnega razvoja ter lepe bodočnosti troedinega naroda. Še posebno vdano zahvalo si usojamo pa sporočiti za blagohotno in tolažilno obljubo najodličnejše branitve celega etnografskega ozemlja SHS, zlasti tudi na naši severni in zapadni meji, kjer naši bratje prenašajo sedaj po vsem štiriletnem vojnem trpljenju gorje neznošenega nasilstva okupacije. Živel jugoslovanski Trst, jugoslovanska Goriška in Istra! Bog blagoslovi ujedinjeno Jugoslavijo! Bog čuvaj kralja Petra in regenta Aleksandra!

Narodna vlada SHS v Ljubljani.

Pogačnik, predsednik.

Narodni praznik Jugoslavije.

Belgrad, 5. decembra. (Lj. kor. ur.) Narodna vlada v Ljubljani je prejela iz Belgrada sledečo brzovajko:

„Za popularizacijo in svečano proslavo zgodovinskega dogodka ujedinjenja naroda SHS odreja predsedništvo Narodnega veča sledeče:

1.) Dan 1. december se proglašja za narodni praznik.

2.) Ta praznik se bo tekočega leta radi prometnih neprilik praznoval izjemoma dne 14. in 15. decembra.

3.) V soboto 14. decembra se praznuje v vseh šolah, tako da bodo povsod

predavanja o znamenitosti in sreči narodnega zedinjenja edinstvene države SHS.

4.) Zvečer istega dne se ima potom vojaških oblasti odrediti, da se vrše tamkaj, kjer se nahajajo vojaške posadke, svečani obhodi z godbo. Priporoči se privatni inicijativi društva, da tega ali naslednjega dne prirede svečane akademije, narodne skupščine, svečane gledališke predstave ali slično, da se na ta način široki sloji seznanijo z dogodkom.

Dne 15. decembra naj se oblasti sporazumejo z verskimi predstojniki, da se dogodek proslavi v cerkvah z molitvijo, s svečanin Te Deum in z blagoslovom.

5.) Čitanju adrese Narodnega veča in odgovora regenta Aleksandra med službo božjo morajo prisostvovati vsa oblastva in šolska mladina. Narodna društva naj se pozovejo, da se korporativno z zastavami udeležijo službe božje. Vojaškim oblastvom naj se naroči, da ta dan prirede svečano paradno.

6.) Zvonovi naj zvone, in na sedežu vlad naj se izstrelji iz topov 101 strel. Na vseh javnih in po možnosti na zasebnih poslopih naj na dan proglašanja tega dogodka vihrajo slovenske, hrvatske in srbske zastave.

7.) Priporoča se, da pošljejo vlade vsem župnim uradom, vakufstvom, mearinskim poverjeništvom itd., in vsem šolam brzovajno okrožnico, v kateri naj bo kratek življenjepisa dinastije Karadžordžević in njihove zasluge za ujedinjenje naroda. Omeni naj se tudi dosedanje delo naših prvobornih za ujedinjenje naroda.

Poročilo dr. Korošca o svojem poslanstvu v Ženevi in Parizu.

Zagreb, 4. decembra. V včerajšnji seji Narodnega veča je izvajal dr. Korošec sledeče: V Ženevi, kakor v Parizu, so se vršile za nas Jugoslovane zelo važne konference. O poteku teh pogajanj sem pošiljal redno brzovajke, od katerih pa niti

ena ni dospela na kraj, kamor je bila namenjena. S tem se je zelo otežkočalo delo in položaj je postal neznosen, ko so se začeli vsled mednarodnega položaja in nujne potrebe v Ženevi razgovori z ministrskim predsednikom Pašićem in predsednikom Jugoslovanskega odbora dr. Trumbićem o ujedinjenju jugoslovanske države in ustanovitvi skupne vlade. Vsi naši prijatelji v inozemstvu, med njimi najvišje evropske osebnosti, s katerimi sem stopil v stik, so mi priporočale, naj čimprej izvršimo naše ujedinjenje s Srbijo, kar smo potem poskrbeli z znanim ženevskim paktom, ki se je izvršil v sporazumu s Pašićem, kot z načelnikom srbske vlade in z opozicijskimi strankami ter člani jugoslovanskega odbora. Glavni, pozitivni rezultat tega dogovora je točka o sestavi skupne vlade. Sklep osrednjega odbora Narodnega veča z dne 24. novembra pa pomenja še daljši in boljši korak naprej v vprašanju enotne države in jaz se z veseljem pridružujem temu koraku, ker sem si podobnega sklepa že dolgo želel.

Z Ženeve je dr. Korošec odšel v Pariz, kjer je bil presrečno sprejet v najvišjih krogih. Posvetoval se je z ministrskim predsednikom Clemenceaujem in zunanjim ministrom Pichonom. Obiskal je zastopnike časopisja in voditelje raznih političnih strank. Povsod je zastopal odločno jugoslovanske interese proti italijanskemu imperijalizmu ter dobil povsod vtis, da goje vsi iskrene simpatije za našo pravično stvar. Londonski dogovor res veže Angleže in Francoze, ne veže pa Amerike. Treba je naglašati napram temu londonskemu dogovoru, da tudi Italija s svoje strani ni izpolnila vseh onih dolžnosti, ki jih je v tem dogovoru prevzela, da zato tudi ni izključeno, da bosta Anglija in Francija zahtevali revizijo tega pakta.

V Parizu je stopil v stik dr. Korošec tudi z ameriškim zastopnikom in osebnim prijateljem Wilsona, polkovnikom Housejom. Tudi napram temu je zagovarjal našo narodno stvar ter odnesel jako ugoden vtis. Potom njega je zaprosil ameriško vlado, naj pošlje v Jugoslavijo hrane za kakih

Oderuh.

V mestu N... v Gosposki ulici na oglu je stal pred vrati svoje prodajalnice zlatar Reh. Stal je v stari, oguljeni, sivi suknji in velikih klobučinastih copatah, na glavi je imel zamazano, sivo čepko, pod čepko dvoje motnih očes, pod očmi modrikast nos, pod nosom od tobaka okajene sive brke, a pod brki srajco — ta je bila, kakor da je vzniknila iz dimnika.

Gospod Reh je stal torej pred vrati in gledal po ulici gorindol. Prižgal si je cigaro. Sedel sem baš tedaj v gostilni nasproti in kosil.

„Gospod krčmar, kdo je oni gospodin tam?“ vprašam.

„Zlatar Reh. Ali ne brigajte se zanj. Pokrščen žid je, hodi v našo cerkev, daje za sveče — pa zaman: — škoda one vode, s katero so ga oblili po glavi pri svetem krstu!“

„No, no, gospod, poznam tudi jaz mnogo pokatoličanih židov, ki so pa hvalevredni in dobri kristjani.“

„Mogoče,“ skomizgne gostilničar z rameni, „da je med njimi kaj belih vran, ali ta tamle, to je sova, to je živa ujeđa! Samo da bi ga poznali! Pokatoličani se je radi žene, da je z njo dobil hišo. Ali za leto dni je zapodil ženo, ko jo je do dobra oskubel, od sebe. Sedaj je strašen oderuh.“

„Spoznati ga hočem!“ rečem. „Žena me je poprosila, da ji naj kupim srebrn križec za vrat. Pojdem torej k temu Rehu, in videl bom, kakšna je ta ptičica!“

Plačam in odidem k zlatarju.

„Dober dan, gospod!“ pozdravim.

„Česa želite? Hvala! Ne kupim ničesar.“

„Saj ne prodajam ničesar, kupil bi rad nekaj.“

„Vi od mene?! O Jehova. Ampak vi ste nekak trgovec!“

„Jaz trgovec? Nikdar v življenju. Imam drugo obrt!“

„Toda katero?“ me vpraša z vzhičenjem zlatar.

„To vas pa prav nič ne skrbi. Požurimo se tedaj. Prišel sem k vam po eden križec.“

„Križec? O sveti Jeruzalem! imam križcev, krasnih križcev. Toda kakšnega bi vi radi? Izvolite samo notri stopiti.“

Stopila sva v prodajalno.

„Srebrn križec hočem — za vrat — za žensko.“

Gospod Reh me pomenljivo pogleda in reče: „Pri meni dobite samo dobro blago!“

Ostro sem ga pogledal.

„Oh, Jehova! prosim, samo tako sem rekel. Prosim, dragi gospod, pogledjte te križčke! Oj sveti Jeruzalem! ni-li to milina? Ni-li to divota? Kaj? Pri očaku Abrahamu! niti gospoda škofa bi ne bilo sram takih križcev. A kateri vam bolje ugaja? Vsi so lepi — toda, Jehova, kaj govoriva o tem! — No vsakdo ima svojo obrt! Ali ne?“ me je ošvignil z očmi.

Pogledam križce.

„No, ta se mi dopade.“

Gospod Reh vzame križec v roke, ga gleda z zaljubljenim pogledom, poljubi in reče: „Oj sveti Jeruzalem, vi znate izbirati! Verujte mi ali ne — ta križec

mi je izmed vseh najdražji — sam ne vem, zakaj. Imam tudi dražjih, večjih — ali ta mi je najdražji! Pri očaku Abrahamu! samo pogledjte, kaka krasota je to!“

„Toda, koliko ga cenite?“ sem vprašal.

„Koliko ga cenim?“ se zareži zlatar, se po kmečki useknivši, „o sveti Jeruzalem! težko mi je reči. Da nisem trgovec, rekel bi: ne dam ga za nič na svetu, ker se mi tako dopade! No ker pa moram prodajati, hočem vam reči čisto pošteno. Dam vam ta križec, ker ste pogodili mojo prodajalnico, na pol zastonj! Dajte mi tri goldinarje, pa ga imejte. Pri Jehovi! med brati je vreden šest!“

„Kaj?“ sem dejal začudeno, „tri goldinarje? Goldinar in pol vam dam — več ne!“

Zlatar izbuli očesa: „Pri Abrahamu! prosim vas, od kod ste vi?“

Povedal sem mu odkod in vprašal: „Zakaj?“

„Kaj pri vas ceste s srebrom sipljete, da ga tako malo cenite! O sveti Jeruzalem!“

(Dalje sledi.)

pet milijonov prebivalcev, obleke in obutve pa za kakih sedem milijonov prebivalcev, kar mu je bilo tudi obljubljen. V Parizu je obiskal tudi angleškega in italijanskega poslanika ter jima razložil jugoslovansko stališče. Povsod je poizkušal vzbuditi zanimanje za našo stvar, pojasnjeval je naše razmerje do bratske Srbije ter porabil priliko, da je na nekem shodu radikalnih socializmov v Parizu, ki tvorijo največjo stranko v francoskem parlamentu, informiral javnost o jugoslovanskih aspiracijah. Dosegel je, da je stranka sprejela resolucijo, da spremlja s simpatijami naša narodna stremjenja in da obsoja italijanski imperijalizem.

Na poziv osrednjega odbora Narodnega veča je 26. novembra zapustil Pariz, kjer sta ostala še Trumbić in Pašić.

Osrednji odbor Narodnega veča je vzel predsednikovo poročilo na znanje in je na predlog dr. Budisavljevića soglasno sklenil, da se beleži v zapisniku dr. Korošcu priznanje za njegov trud.

Franjo Neubauer:

Krik ljubezni.

Končan je boj! — Prelita kri od zemlje do nebá kriči!
Cvetice v zemlji vpijejo, da na pomlad zaklijejo in vzrastejo — krvave!
Kričijo vrane, da dovolj nasitil ptice je pokolj.
V brlogih, skritih sred goščave rujove zver: „Dovolj je hrane za nas po zemlji vsej poklane!“ —

Končan je boj! — Domov se vrnil skrban je mož in ženin zvest, ki tuji svet ga ni zagrnil, ni zmotil blesk ga tujih mest.
Slavi presrečna domovina vrnitev dragih ji sinov.
Ne brusi mečev se ostrina, ne bruha ognja cev topov.

Vse mirno! — Vse? — Povejte, bratje, slavi ljubezen že svoj dan?
Ste vsi prišli kot mirni svatje, da čas miru bo praznovan?
Ste črt globoko zakopali, plevel iz duše izruvali?
Ste pogasili besno strast, ki v prsih vrela je kipéča?
Ste vžgani le za doma čast, vas le njegova vnema sreča?
Oj kliče nam veliki čas:
„Gospod me je poslal med vas!
Ostanem vekomaj med vami, če ne odženete me — sami!“

Sinovi mi velikih dni bodimo kakor čas veliki, da mrtvih ne odpró oči v grobovih speči mučeniki, da v nas pogleda ne upró, da ne zakličejo strašno:
„Zakaj, zakaj smo krvaveli in muk stotisoč pretrpeli?!
Zakaj nas krije težka prst, če vi pa nočete vstajenja, če spet iz domovinskih vrst morilci stopajo življenja?!“

Oj bratje, sloga nas roti in kri mučencev nas zaklinja:
„Kdor zdaj bi ogenj vžgal strasti, prokletstvo naj se ga spominja!“

Narodni praznik v Novem mestu.

Da se zgodovinski dogodek ujedinjenja naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov popularizira in svečano proslavi, se vrše v celi jugoslovanski državi SHS v soboto in nedeljo, dne 14. in 15. decembra, sijajne slavnosti. V Novem mestu se bo vršila po sledečem sporedu:

V soboto 14. dec. je v prvi vrsti šolski praznik, ki se bo obhajal v vseh tukajšnjih šolah. Ob pol 9. uri dopoldne je v frančiškanski cerkvi skupna sv. maša gimnazijcev in učencev in deklic ljudske šole s svojimi gg. profesorji, učitelji in učiteljicami. Pred mašo se prečita adresa Narodnega veča in odgovor regenta Aleksandra. — Ob 10. uri se zberó vse šole z učiteljstvom v telovadnici drž. gimnazije, kjer se vrše govori, predavanja in deklamacije o znamenitosti narodnega zedinjenja edinstvene države SHS in o delovanju naših prvoboriteljev za zedinjenje jugoslovanskih narodov. Slovesnost ima povzdigniti petje narodnih in domoljubnih pesmi. Isti dan je seveda pouka prosti dan.

V soboto zvečer ob pol 8. uri se vrši obhod z godbo in bakljado po mestu s spremljevanjem domoljubnega petja. Odhod iz Narodnega doma. Udeležijo se obhoda sokolsko in gasilno društvo, železničarji, orožniki in občinstvo.

V nedeljo 15. decembra je splošen naroden praznik, ki se bo druga leta obhajal vedno 1. decembra. Ob 9. uri zjutraj je slovesna služba božja v kapiteljski cerkvi. Pred sv. mašo je prečitavanje adrese Narodnega veča in odgovora regenta Aleksandra. Po maši Te Deum z blagoslovom ter odpetje narodne himne: „Liepa naša domovina“. Pri tej cerkveni proslavi velikega zgodovinskega praznika naj bi prisostvovali polnoštevilno vsa civilna in vojaška oblastva s svojim uradništvom, narodna in druga društva korporativno in z zastavami, meščani in občinstvo kar z največjo udeležbo.

Po končani cerkveni slovesnosti odkorakajo vsi udeleženci na Glavni trg, kjer jih bo čakala že vsa srednja in ljudskošolska mladina z učiteljstvom pred mestno hišo. Tukaj se prečita zbranemu ljudstvu adresa Narodnega veča in odgovor regenta Aleksandra. Na to sledi slavnostni govor zgodovine slavne dinastije Karadžordževićev in o njihovih zaslugah za zedinjenje slovanskih narodov. Posamezne točke izpolni narodno petje. K sklepu se odpoje narodna himna, katero naj vse ljudstvo z navdušenjem spremlja.

Vse hiše in vsa poslopja naj imajo od sobote popoldne razobešene narodne zastave, bodisi slovenske, hrvatske ali srbske. Okna in pročelja hiš naj se kolikor mogoče okrasé s cvetjem, zelenjem in s preprogami. Trgovine, gostilne in kavarne naj bodo zaprte med slavnostjo.

Dolžnost vsacega zavednega srebivalca naše mestne občine je, da se zaveda sreče nove države, države, od katere z vsem zaupanjem pričakujemo lepšo jugoslovansko bodočnost.

Avdijence pri regentu Aleksandru.

Belgrad, 4. decembra. (n.—o.) Regent Aleksander je sprejel včeraj in danes v posebnih avdijencah še več članov Narodnega veča, med drugimi podpredsednika bivšega hrvatskega sabora dr. Lukinića, dr. Palečka, zastopnika hercegovskih Hrvatov Gjura Djamonja ter slovenska delegata dr. Cankarja in dr. Brejca. S temi delegati se je razgovarjal regent obširno o razmerah v jugoslovanski domovini. Z zanimanjem je sledil izvajanju narodnih zastopnikov ter radovoljno obljubil svojo pomoč, da se odpomore bedi prebivalstva.

Kako se vino čisti.

Mlado (novo) vino, koj po kipenju, vsebuje večje množine beljakovin vinskega kamna in drugih, zlasti sluznatih snovi, ki ga delajo motnega. Te snovi se počasi, s tem ko se vino stara, iz njega izločajo, padajo na dno, kjer se usedajo kot kalež in vino se učisti.

Naravnim potom gre to precej počasi, tako da rabi nektero vino dolgo časa, da celo eno leto ali več, predno se samo od sebe popolnoma učisti.

Naloga kletarja pa je, da čiščenje vina čim bolj pospeši. Stanovitno, čisto in svetlo vino je dosti bolj prikupljivo in na vsak način več vredno kot temno, motno vino. Čisto vino ima pa tudi navadno bolj čist in uglasen okus. Zato zahtevajo zlasti v bolj naprednih deželah odjemalci le čista vina in motnega nihče ne kupi.

Da je vino čim prej godno za prodajo in da ga lahko prej spravimo v denar, kaže torej, da čiščenje vina, ki se vrši naravnim potom zelo počasi, pospešimo.

Čiščenje vina pospešuje pred vsem pretakanje. To je najnavadnejše kletno opravilo, ki ga ne sme nihče zamuditi in nihče opustiti. Pretakanje je potrebno že zaradi tega, da ločimo vino od pokvarjenju podvrženih drož ali od enako vinu nevarnega kaleža, ki se sčasom nabere na dnu soda.

Pri vsakem pretakanju pride v vino zrak in ž njim kisik.

Kisik vpliva močno na beljakovine, ki so v vinu raztopljene, da se strde. Zato se vino po pretakanju navadno najprvo nekoliko zmoti, pa to ne traja dolgo. Strjene beljakovine padejo polagoma na dno soda in vino postane lepo čisto. Enako se godi z vinskimi kamnom.

Zato je pretakanje vinu zelo koristno. Čeprav postane koj po njem vino vsled zgubljenih ogljikovih kislin bolj ubito, se to kmalo, po preteku kakih 14 dni popravi. Vino se bolj učisti in dobi bolj fin in gladek okus kot poprej. Prvo pretakanje vina se vrši navadno meseca decembra, drugo v pričetku spomladi (marca). To dvoje pretakanj ne sme nihče opustiti, sicer mu preti nevarnost, da mu vino v vročem poletnem času zavre. Finejše vino je treba pretočiti kasneje, nekako meseca maja še v tretjič, jeseni pa v četrtič.

Pri prvem pretakanju gledamo na to, da se vino dobro prepoji z zrakom. Zato ga pretakamo tako, da v škaf močno prši. Pozneje, zlasti pri tretjem in četrtem pretakanju tega ni treba.

Predno vino pretakamo, ga moramo preskusiti, če ni podvrženo rjavenju.

Če ga pustimo poprej en ali dva dni v kozarcu stati in postane v tem času rjavo ali pa celo gosto, moramo pri pretakanju postopati zelo previdno. Pred vsem ne smemo pretakati vina tako, da se preveč zraka nasrka, temveč naj teče počasi v škaf in ga natakamo naravnost v pripravljeno sod, ki ga moramo neposredno poprej dobro zažveplati (en tenak trak žvepla na 2 hl vina ali 5 g natrijevega bisulfita na 1 hl vina).

Žveplanje je drugi pripomoček, ki pospešuje čiščenje in zorenje vina. Rjavenju podvrženo vino moramo pri vsakem pretakanju bolj močno zažveplati. Vino, ki v kozarcu ne rjavi, je zažveplati le zmerno. En tenak trak žvepla zadostuje za 4 hl vina ali pa na mesto žvepla 2 g natrijevega bisulfita za 1 hl vina.

Močnejše žveplano vino moramo pustiti vsaj 4 tedne ležati, da se duh po žveplu v njem izgubi, predno ga nastavimo. Sveže žveplano vino ima oster okus in povzroči lahko glavobol. Če pa vino dlje časa leži, se v njem duh po žveplu pretvori v druge spojine in se izgubi. Zato je treba postopati pri žveplanju previdno, žveplati se ne sme nikoli več nego je treba in se mora po žveplanju vselej pustiti vino primeren čas ležati. Črno ali

rdeče vino izgubi, ako ga močno žveplamo, nekaj barve. Tretji pripomoček, s kojim pospešimo naravno čiščenje vina, je umetno čiščenje ali pa precejjanje (filtriranje) vina.

Umetno čiščenje vina obstoji v tem, da primešamo vinu kako snov (čistilo), ki se v njem strdi na droban prah. Ta prah pada polagoma na dno soda in potegne nesnago v vinu seboj.

Najbolj navadna čistila so beljakovine, ki se v vinu spajajo s čreslovino na droban prah. Kot čistilo je pred vsem znana želatina ali žolica to je fin francoski lim. Ta se rabi posebno za bela, zlasti bolj trda, zagatna vina, ki jih ne samo nčisti, ampak vzame jim tudi nekaj barve in čreslovine, tako da postane ž njo čiščeno vino bolj svetlo in bolj milega, finejšega okusa. Na vsak hektoliter vina vzamemo kakih 12 do 15 g (1½ dkg) želatine. Želatino namočimo za 24 ur v mrzli vodi, da se omeheča, potem mrzlo vodo odlijemo in nalijemo na njo par kozarcev vrele vode, nakar se raztopi. Raztopino vlijemo v škaf, dodenemo en ali dva litra vina in vse z obeljeno brezovo metlico dobro raztepemo. Nato pridenemo zopet nekaj vina in zopet dobro raztepemo. To ponavljamo toliko časa, da je škaf poln. Nato zlijemo čistilo v sod, tam ga z vinom dobro premešamo, zalijemo sod z vinom do vrha in ga zamašimo. Da odleti čistilo od dog, potrkamo prvi in drugi dan večkrat s kladivom na doge. Po preteku 14 dni ali treh tednov pade čistilo in ž njim nesnaga v vinu na dno soda, nakar pretočimo vino v čist, nekoliko zažveplan sod.

Če je vino napravljeno po novem načinu, to je brez kipenja na tropu, ima premalo čreslovine, da bi se želatina v njem strdila. Zato moramo pred čiščenjem čreslovine dodati in sicer 8 do 10 g na hektoliter kake 4 dni prej, predno čistimo z želatino.

Čreslovino (tanin) raztopimo v vinu ali v finem špiritu, vlijemo v sod in tam premešamo z vinom.

Najbolj navadno čistilo, ki ga ima vsak doma, je jajčji beljak. Na vsak hektoliter vina vzamemo beljak od dveh prav svežih jajčk. Beljak precedimo čez gosto platno v škaf, dodenemo nekaj vina in ga raztepemo z vinom enako kot želatino. Čistilo vlijemo v sod, premešamo z vinom v sodu, sod zalijemo, zamašimo, sploh izvedemo vse tako kot pri želatini.

Jajčji beljak jemljemo zlasti za čiščenje rdečih ali črnih vin, ker ne vzame vinu ne dosti barve, ne čreslovine. Zato tudi ni treba čreslovine dodati.

Precejjanje ali filtriranje vina je hitrejše in bolj enostavno kot čiščenje. Rabimo pa zanj poseben aparat, filter imenovan, ki ni vsakemu na razpolago. Kdor se zanima za filtriranje vina, obrne naj se do podpisane. B. Skalický.

Razglasi Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Naredba poverjeništvu za prehrano o določitvi najvišjih cen za nadrobno prodajo govejega in telečjega mesa. § 1. Za nadrobno prodajo govejega in telečjega mesa se določajo za vse pokrajine v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani nastopne najvišje cene:

goveje meso sprednje	6—K s priklado;
goveje meso zadnje	8—K s priklado;
loj	6—K za kg;
jezik	8—K za kg;
pljuča	120 K za kg;
telečje meso I. vrste	10—K za kg s priklado;
telečje meso II. vrste	9—K za kg s priklado.

§ 2. Prestopki te naredbe se kaznujejo po § 19. ces. nar. od 24./III. 17. d. z. št. 131. — § 3. Ta naredba dobi moč z dnem razglasitve. Hkrati izgube moč vsi dosedanji predpisi, ki so določali cene za goveje in telečje meso.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1918.

Dr. Tavčar l. r.

Poziv vsem brezposelnim! Po sklepu Narodne vlade SHS. v Ljubljani je urediti pri vseh okrajnih glavarstvih in mestnih magistratih avtonomnih mest na ozemlju Narodne vlade SHS. v Ljubljani evidenco brezposelnih delavcev, delavk, nastavljenec, nastavljenk, uradnikov in uradnic. Izvedbo tega sklepa ima izvršiti poverjeništvu za socialno skrb. Da dobi poverjeništvu za socialno skrb, oddelek za brezposelnost, pregled čez stanje brezposelnosti, je zaukazalo vsem političnim oblastvom, da mu ta javljajo perijodično vse brezposelne svojih okrajev. V ta namen se pozivljajo vsi delavci, delavke itd., ki so že sedaj brezposelni ali pa ki postanejo brezposelni, da se javijo osebno ali pa po kakšnem zastopniku pri županstvih svojega bivališča, ki imajo nalog, te prijave sprejemati in naznaniti podpisaneu okrajnemu glavarstvu. Vsi brezposelni delavci, delavke itd. iz občin Novo mesto in Šmihel-Stopiče pa se naj javijo pri okr. glavarstvu v Novem mestu, I. nadstropje, soba št. 7. Ker ima omenjeni sklep Narodne vlade SHS. v Ljubljani le ta namen, da se odpomore v doglednem času vsem slabim posledicam, ki jih ima brezposelnost za vsakega brezposelnega samega, kakor tudi za celokupni narod, se pričakuje, da se bodo vsi brezposelni čimprej odzvali temu pozivu. — Okrajno glavarstvo Novo mesto, dne 5. decembra 1918.

Loterija odpravljena. Narodna vlada SHS v Ljubljani je sklenila, da se mala številna loterija za celo ozemlje v območju narodne vlade, ustavi. Glede razredne loterije, se je odločitev odložila na poznejši čas.

Važno naznanilo.

Položnice dunajske poštne hranilnice veljajo samo do novega leta 1919. Zaraditega smo jih priložili danes našim dosedanjim naročnikom v svrhu takojšnje odpošiljatve zaostale in ob enem nove naročnine. Naročnina za leto 1919 znaša

10 (deset) kron.

Kdor zamudi čas do Božiča, ne sme po novem letu več rabiti položnic, ampak naj pošlje denar po poštni nakaznici. Novi naročniki pa naj sploh pošljejo naročnino edino-le po poštni nakaznici in naj napišejo na odrezek nov naročnik. Prosimo tedaj prav vljudno, naj blagovoli vsak naročnik takoj odposlati svojo naročnino. Po novem letu bomo ustavili list vsem brez izjeme, kdor ne bo imel plačanega za nazaj in saj za pol leta naprej.

Upravništvo.

Regent Aleksander slovenski Narodni vladi.

(Zahvala v slovenskem jeziku.)

Belgrad, 8. decembra. Narodna vlada je prejela nocoj iz Belgrada sledečo brzojavno zahvalo:

Globoko ginjen sem prejel povodom proglastitve Slovencev, Hrvatov in Srbov v enotno državo pod žezlom Njegovega kraljevega Veličanstva mojega prevzvišenega očeta Petra I. Karadžordževića Vaš, v imenu ljubljanske vlade mi poslani pozdrav iz Slovenije, katere težko ožaloščenje tudi meni prizadeva največjo in prvo vladarsko skrb. Narod in vlada hočemo storiti vse, da se naša svobodna demokratična Jugoslavija zedini in razvije v svojih od Boga ji danih mejah, v katerih naj se združijo vsi bratje našega milega jezika. Naš troimeni narod je izvršil veliko delo zedinjenja. Zmagal je v težkih

bojih s krasnimi uspehi. Trdno sem prepričan, da se tudi ta poslednji boj konča častno tem bolj, ker gre za uresničenje idealov, katere je v tako vzvišeni obliki slovesno proglasil predsednik Wilson, in katere so priznali naši plemeniti zavezniki. Prosim Vas, gospod predsednik, da v imenu mojega prevzvišenega očeta kralja Petra I. in v mojem imenu sporočite vsem vrlim in junaškim Slovincem naš kraljevski bratski pozdrav. Sporočite jim mojo trdno sveto voljo, da se skupaj z njimi borimo za dobrobit in srečo naše mile domovine.

Brzjavka dr. Korošca iz Belgrada.

Dr. Korošec je poslal Narodnemu svetu v Ljubljani naslednjo brzjavko: „Veličanstvo prestolonaslednik odpotuje v petih dneh v Pariz. Pripravljen je s seboj vzeti ves informativni material in pa dva gospoda kot informatorja, ki ostaneta v Parizu na mirovni konferenci. Imenujem v to svrhu dr. Rybara in inž. Mačkovska. Tekom tega tedna odpotujeta imenovana gospoda. Dr. Korošec.“

Domače in tuje novice.

Papež Benedikt XV. na mirovni konferenci. — Iz Pariza se poroča, da sta se kardinal primas Severne Amerike Gibbons in kardinal Mercier v Bruslju obrnila do Wilsona s prošnjo, naj zastavi ves svoj mogočen vpliv, da bo zastopan na mirovni konferenci tudi Sv. Oče ter da se naj na mirovni konferenci končno veljavno uredi tudi pereče rimsko vprašanje.

Zaradi narodne slovesnosti v nedeljo ob 9. uri v kapiteljski cerkvi odpade pridiga ob pol 10. uri. Ob 10. uri pa se bo služila tiha sv. maša.

Miklavž je prišel s svojimi različnimi darovi kakor vsako leto tudi letos v konvent Usmiljenih bratov v Kandiji v razvedrilo civilnim in vojaškim bolnikom in v posebno veselje otrokom, katerih se nahaja v bolnišnici precejšnje število. Zasluge za dobro uspeli Miklavžev večer imajo zraven čast. človekoljubnega konventa še posebno okrajni glavar g. dr. Vončina s svojo gospo soprogo, zdravnik g. dr. Cholewa in trgovka, gospa Oblakova. Bog povrni njihovo milosrčnost!

Zahvala. Pri Miklavževem večeru sodelujočim gospodičnam in gospodom se za njih ljubeznjivi trud najlepše zahvaljuje odbor ženske C. M. družnice v Novem mestu.

Dijaško podporno društvo v Novem mestu. Odbor podpornega društva za ubožne učence na tukajšnji gimnaziji se obrača do p. n. občinstva z vljudno prošnjo, da bi hotelo tudi letos pomagati društvu s članarino in s podporami v gotovini. Večina naših dijakov je ubožnih staršev. Učni pripomočki, knjige, sploh vse, kar potrebuje učenec za svojo oskrbo, se je silno podražilo. V sedanjih razmerah društvo učencev sicer ne more podpirati z obleko in obutjeljo, tudi ne posluje še. Dijaška kuhinja, kateri je prispevalo društvo redne podpore, pač pa podpira dijaštvo s knjigami in podporami v gotovini. — Članarina znaša na leto dve kroni, znesek, ki ga lahko vsak utрпи. Seveda bi društvo, če bi bilo navezano edino na članarino, svoje naloge ne moglo izvršiti v tisti meri, kakor če mu podporniki naše mladine naklanjajo še višje doneske. Prav ta preplačila tvorijo bistveni dohodek našega društva. — Šolski sluga Kristen bo prihodnje dni nabiral prispevke pri p. n. občinstvu v Novem mestu in v Kandiji. S to prošnjo se obračamo tudi do drugih naših rojakov po Dolenjskem. Če bi vsak vedel, kako dobro delo stori s podpiranjem naših pridnih učencev, bi tem rajši prispeval po svojih močeh. In koliko takih petičnih mož premore dolenjska stran! Najvljudneje se prosijo, da se spominjajo podp. društva ali po poštni nakaznici ali naj

bi se, kadar se mudé po opravkih v Novem mestu, potrudili osebno k podpisaneu načelniku in mu izročili primeren znesek. Naj bi ne bil nikomur v nadlego! — Letošnji občni zbor podpornega društva bo v nedeljo 22. dec. ob pol 11. uri v posvetovalnici na gimnaziji. Vsi člani in članice so dobrodošli. — Ravn. Wester, t. č. načelnik.

Občni zbor podpornega društva za ubožne učence novomeške gimnazije bo v nedeljo 22. dec. 1918 ob pol 11. uri dop. v posvetovalnici tuk. gimnazije. Dnevni red: 1.) Poročilo društvenega načelnika. 2.) Nadomestna volitev dveh odbornikov. 3.) Volitev dveh računskih preglednikov. 4.) Prememba pravil. 5.) Slučajnosti. K občnemu zboru se vsi gg. člani in članice najvljudneje vabijo. Odbor.

Koncesijo za zobotehništvo je podelila deželna vlada g. zobotekniku Filipu Ogriču v Novem mestu. Ordinacije se vršijo tudi nadalje v hiši g. primarija dr. Straška poleg ženske bolnišnice in sicer vsaki dan od 9. do 12. in od 3. do 5. ure, ob nedeljah in praznikih pa samo dopoldne. Domače podjetje kar najtopleje priporočamo.

Vabi se k predavanju, ki se vrši v Šmihelu pri Novem mestu v nedeljo, dne 15. decembra in sicer popoldan ob 3. uri po končanem krščanskem nauku v farni dvorani. Predavalo se bo o pomenu ujedinjenja Slovencev, Hrvatov in Srbov. Vabi se k najobilnejši udeležbi tako od strani kmetov kakor meščanov. Vstopnine se ne pobira. Predavatelj.

Sadjarski in viničarski tečaj. Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu priredi tudi prihodnje leto sadjarski in viničarski tečaj za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v sadjarstvu ali pa vinarstvu. Sadjarski tečaj bo trajal od 15. februarja do 15. maja 1919. Sprejme se 12 vajencev v starosti od 15 let naprej. Sadjarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa 10 K na mesec. — Viničarski tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1919. Sprejme se 8 učencev v starosti od 15 let naprej. Viničarski učenci dobijo istotako brezplačno hrano in stanovanje na zavodu, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje za sadjarski in viničarski tečaj je vlagati pri ravnateljstvu Kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu najkasneje do 1. januarja 1919. Prošnjam je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico. — Ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, dne 5. decembra 1918.

Prvi dar za Narodni svet iz novomeškega sodnega okraja je prinesel v naše uredništvo g. župan Klinc iz Gor. polja v znesku 352 K kot zbirko pri svojih občanih župnije Soteska. Posamezne domoljubne darovateljke priobčimo ob drugi priliki. Čast zavednosti!

Poročil se je dne 26. novembra 1918 v cerkvi Usmiljenih bratov v Gradcu stotnik gospod Sigmund Gandini z gđčo Adelo Chocholka. Obilo sreče!

Staršem. (Popravek.) Članek pod tem naslovom smo priobčili v zadnji številki Dol. Novic. Žalibog, da se je vrnilo v članek več tiskarskih napak, ki bi znale delati nevoljo posebno med učitelstvom. To nam je gotovo prav neljubo in prosimo pisca in čitatelje, da nam oprosté. — V 3. predalu 4. vrsta od zgoraj se mora čitati **postopek** in ne **prestopok**; v istem predalu v 10. in 13. vrsti mora stati **baubau** in ne **barbar**. — Ves ostavek se ima torej glasiti: „...Njih postopek je bil v stari avstrijski vladi strog, da celo s telesnimi kaznimi preoster proti neubogljivi mladini. V novi vladi, novi državi naj izgine vsa čezmerna strogost, vse hudo dejanje in učitelj, vzgojitelj naj ne bo strog sodnik mladine kakor kakšen baubau, ampak ljubeznjiv namestnik staršev, do katerega se vzbuja zaupanje! Enako naj ne bodo tudi nadzorniki učitelstvu baubau ampak svetovalci!“

Članarina za leto 1919 za slovensko kmetijsko družbo v Ljubljani. Novomeška kmetijska podružnica s tem opozarja svoje člane, naj pravočasno, to je v teku tega meseca vpošljejo članarino za leto 1919 v znesku 6 kron, da ostanejo še nadalje njeni člani ter so deležni dobrot, ki so s tem v zvezi. Ob enem se ponovno opomni, da pravočasno prevzamejo umetna gnojila, ki so se v prvi vrsti za nje naročila, da jih ne dobijo drugi prosilci.

Smrtna kosa v Novem mestu. Dne 24. novembra je umrla Ana Jaklič, samska zasebnica, stara 81 let; dne 3. decembra Ana Štimac, samska občinska uboga, stara 57 let in 8. dec. v ženski bolnici omožena soproga kovača Ana Videnšek iz Birčne vasi, stara 42 let. Naj v miru počivajo!

Umrl je v Žužemberku 7. decembra v 82. letu starosti Franc Pečjak, po domače Gospodarín, ki je 50 let zvesto služil pri znani hiši g. Josipine Vehovec. Bil je ves čas svojega življenja vzoren katolik in se je zadnje božje poti v Rimu udeležil. Naj počiva v miru!

Umrl je v Sarajevu dne 9. decembra ponoči po 10. uri nadškof g. dr. Stadler. Pogreb je bil danes dopoldne. R. I. P.!

Tatvina. Pretečen petek proti večeru so bili izmed perila, ki se je sušilo na vrtu neke hiše v Kandiji, ukradeni trije damski nočni jopiči. Oseba, ki je to storila, je dobro znana in se ista s tem opomni, da vzeto blago tekom dveh dni vrne, ker bi sicer sledila sodnijska ovadba z vsemi posledicami.

Telefon Kandija-Ruprčvrh se je moral odstraniti zaradi gnilobe stebrov. Nadomestila se pa pri sedanjem pomanjkanju za takšno prenovljenje dovolj zmognih moči ne more omisliti.

Osrednja pisarna Slov. Krščansko-socialne Zveze je urejena. Prostore ima v „Ljudskem domu“ — Ljubljana, Streliška ulica 12, I. nadstr. levo. Na dopisih zadostuje naslov: Ljubljana — Ljudski dom. — Uraduje vsak delavnik od 8. do pol 12. ure dopoldne in od 2. do pol 6. ure zvečer.

„Rdeči križ“, ki je bil doslej v nemških rokah, je prišel v slovenske roke ter se sedaj imenuje „Slovenski Rdeči križ“. Ima še 400.000 kron premoženja.

Cena prašičem pada. Na Hrvatskem zlasti v Slavoniji, se nahaja velika množina pitanih prašičev, katere ponujajo tudi na Kranjsko, in sicer za ceno 4 do 6 K za kilogram žive teže. Opaža se tudi, da bo cena goveji živini v kratkem padla.

Pridne služkinje. Na Češkem baje zahtevajo služkinje celo nedeljo prosto, ob delavnikih pa bodo delale samo do 5. ure popoldne.

Prispevajte za sklad S. L. S.!

Raznotero.

Čudne govornice krožijo baje po Trstu, katere naj izve naše ljudstvo. Govori se namreč, da nameravajo tržaške prekupovalke živil in znane navijalke cen zopet prihajati na Dolenjsko po blago za živež. Upamo, da tega nova vlada SHS ne bo dovolila. Opozarjamo pa ljudstvo, da naj bo pri morebitni takšni kupčiji previdno zaradi denarja. Izplačevati bodo hotele ženske z laškimi lirami, ki jih je izdala svojčas avstrijska vlada na italijanskem okupiranem ozemlju, ki pa nimajo sedaj prav nobene veljave. Torej previdnost za vsak slučaj.

Največja kazen za Viljema. Ves svet ugiblje, kako bi se na najbolj zaslužen način kaznovalo največjega morilca in hudodelnika, bivšega nemškega cesarja. Narodi so različnega mnenja, kakor vsak dan čitamo v časopisju. Neki mož je pa nasvetoval to-le kazen, ki bi bila gotovo najhujša za starega Vilkota: „Očda se ga naj

potovalni menežariji, ki bi ga v železnem kurenku vozila in kazala po celi Evropi. Kdor bi ga gledal, mu sme v obraz pljuniti.“

Vzledni Habsburžani. Bivši cesar Karol si je dal izplačati od države za to, da je nosil naslov vrhovnega poveljnika, letno poldrugi milijon kron, in sicer tudi za nazaj od časa, ko je zasedel prestol. In to v času, ko se je nahajala država, njegova država — v največjih denarnih stiskah, ko so mnogi milijoni njegovih podanikov stradali in umirali in trpeli vse mogoče muke. Ni se zadovoljil s 27 milijoni na leto, ki jih je dobival za svojo vladarsko službo, temveč si je dal izplačati mesečno plačo za november, dasi je že 2. novembra izročil vrhovno poveljstvo podmaršalu Kóvessu. — Nadvojvoda Friderik, ta ostudni krvnik avstrijskih in ogrskih narodov, je kot vrhovni poveljnik stanoval v Tešinu v svojem lastnem gradu. Imel je seveda sijajno plačo in razkošno oskrbo na državne stroške, vendar si je dal od države izplačati posebej težke stotisoče za stanovanje v lastnem gradu. Za vsako vožnjo iz Tešina na Dunaj je dobil od države 40.000 kron potnih stroškov, dasi se je seveda vozil in imel vso oskrbo brezplačno. Kaj čuda, da se je dotični gospod zelo pogosto vozil na Dunaj. Država je posegala po sirotinskih denarjih in izvabljal ubogim služkinjam zadnji vinar iz žepa za vojna posojila zato, da je mogla polniti brezdanje žepa teh najvišjih lenuhov, ki so živeli od ljudskih žuljev in ljudske krvi.

Razkošnost v vojni. Takrat, ko so avstro-ogrski vojaki umirali po bojiščih in bolnišnicah brez srajc, ko so po šolah izdelovali zanje odeje in podplate iz — papirja, je nakazala vojna uprava za balo hčeri podmaršala barona pl. Klepsch-Klothia iz vojaškega skladišča v Ebersdorfu brezplačno — 2000 metrov perilnega blaga. To se je zgodilo leta 1917. Naslednje leto meseca januarja je vojna uprava nakazala podmaršalovi hčeri ogromne množine namiznega perila: prtov in prtičev, potem obrisač, brisalk, frotirk, povojev in rut iz tetre itd. Vse to brezplačno.

Kako se piše v Ameriko. Cenzura za pisma v Švico je odpravljena ter lahko sedaj naši rojaki svojcem v Ameriki v zaprtih pismih pišejo. Pisma naj se, kakor doslej, pošljejo rekomandirano na našega rojaka, gospoda Albina Kunca, Basel, Zentralbahnstrasse 21, Švica, ter je vsakemu pismu priložiti za poštnino in stroške tri krone v bankovcih ter natančen naslov v Ameriki. Pisma pridejo gotovo in hitro v roke naslovnika. Na drug način ni sedaj mogoče odposlati pisem v Ameriko.

Dolenjci, več rodoljubja, več samozavesti!

«Obzorje mi je razširila tujina
Učila me je spoznavati našo malenkost.»
«Ravno ker je (naša domovina) majhna,
bi nam naj bilo vse v njej
velikega in največjega pomena.»

Ks. Meško.

Kranjska, naša stara majka, je v davnih dneh porodila tri hčere: Dolenjsko, Notranjsko, Gorenjsko. Podedovala je vsaka svoj poseben zaklad: hčeri Gorenjski je dala vnebokipeče snežnike, romantična jezera, bistre vode; hčerko Notranjsko pa je skoro preobložila s svetovno znanimi čudesi podzemeljskega kraljestva (Postojnska jama i. dr.). No in Dolenjska? Oh Dolenjska! Ta je nekje tam doli, kjer je sveta blizo konec, kjer rase cviček, od koder Ribničan Urban s svojo sitno robo raznaša kot edino dolenjsko slavo po širokem „svajt“. In to je vse? Da, vse! Ako ravno že hočete, še veliki kup puščobe vam damo za nameček. — S tem je bila še pred dobrimi deset leti javna sodba o Dolenjski odpravljena.

Poglejte si Gorenjci in Notranjci, osobito še prebivalci glavnega mesta Kranjske, našo Dolenjsko nekoliko od blizu! Ves lep svet, ki ga namakajo valovi Save, Ljubljani in daleč tam doli ob bratsko-hrvatski meji tudi valovi Kolpe, je naš in tako velik, da spravite nanj Notranjsko in še skoro celo Gorenjsko. Skoro poltisočletje so stali ob Kolpi naši junaški Belokranjci in tostran Gorjancev smo stali mi hrabri Dolenjci kot Vaši stražarji pred vpadi krvoločnih Turkov. In če so ti razbojniki vkljub temu prodrli tudi do Vas, so drli najprvo preko trupel naših pradedov. Zažigajete velike kresove, smo Vas mi prvi raz naših gorá opozarjali, svarili na njih vpad. Ubežna, vboga srbska raja je bila prva stalna vojna straža na naših Gorjancih pred več stoletij, ob kateri so se razbijali najdivji navali turške in druge sovražne drubali. In kje več, kakor ob obzidju dolenjskih gradov, ob dolenjskem delu Save tja do bregov Ljubljani je teklo dragocene kmetske krvi za svobodo, ne samo za našo, tudi za svobodo kmeta in ljudstva ostalih dveh pokrajin? In če se Vi ponašate na velike može, rojake Gorenjske in Notranjske, mar je naša Dolenjska brez njih? Nam ni ona rodila Trubarja, prvega apostola slovenske besede? Ni bil Jurčič naš, in Levstik in Stritar — da ne naštevam še dičen venec drugih naših slavni mož? Kje na celi Gorenjski in Notranjski, imate tako čvrst, razvit, naobražen, zaveden rod, kakor je naš na rojstni zemlji z gorej omenjenih treh mož? Kje na celi Kranjski se slovenska beseda čuje mileje, čisteje, kakor širom naše Dolenjske, posebno pa tam doli v naši Vipavi, to je v naši Belo Krajini? Priznam, mi nimamo gorskih orjakov, ki bi s svojimi sinjimi vrhovi vabili tujce nase; nimamo ne čarovitih gorenjskih jezer, ne Cerkniškega jezera, ne Postojnske jame. Imamo pa tudi mi tudi neturistom lahko dostopno sredogorje z razgledabogati vrhi kakor: Kum, Gorjanci, Velika Gora, Goteniški Snežnik, Koren, venec vrhov v Turjaških gorah, Kočevsko pragozdno pogorje itd. In naše ljubke, solčne vinske gorice? Kje na slovenski zemlji jim najdete jednake, če morda po legi, gotovo pa ne po veselem življenju, gostoljubnosti, šegah in navadah ljudstva, ki z vinsko trto se takorekoč rodi, rase, živi in umira? Če mislite, da smo Dolenjci brez divje romantike v gorah, soteskah in dolinah, se motite. V kočevski Švici (ob Čabranki in Kolpi) dobite divje romantike v takem izobilju, da je ne najdete po celi Gorenjski. Tuj Vam je naš Iški Vintgar, čeprav je komaj dve uri oddaljen od Vas. Koliko krasnih sotesk in očarujočih dolin nam nudijo skupine n. pr. v Litijskem pogorju, v Turjaški planoti. Neznano ne samo Vam, tudi našim šolam, je povirje naše skrivnostne Krke z izvirno sliko Cerkniškega jezera, čeprav ne v preočiti obliki. In Kras? Mar ni naša Dolenjska skoro dve tretjini kraševita, kakor sestra Notranjska? Nimamo tudi mi nebroj globokih breznov, kapniških in ledenih jam? Koliko tisočev ljudi tudi iz daljnih krajev je iskalo in našlo zdravljenja v naših treh Toplicah! — Skratka, s čemer se ponaša Gorenjska in Notranjska, vsaka zase, vse to, razen visokih planin in jezer, je združeno na tem lepem svetu dolenjskem.

In kedo je kriv, če je bila naša Dolenjska tako malo upoštevana? Mi sami smo krivi, če nas drugi niso spoštovali, če nas niso hoteli poznati. Ker mi sami sebe nismo spoštovali, mi sami svoje rodne grude nismo ne poznali, še manj pa jo ljubili. Preveč smo se zasužnili vplivom tujine, ki nam je sicer razširila obzorje, a le za nje, za nas samih pa ga tem bolj omejila, ga udarila s slepoto, da niti svojega lastnega doma, zemlje, ki nas je rodila, prav ne poznamo. Za Dolenjca iz Novega mesta je brat Dolenjec iz Kostanjevice že — tujec. Kako ponosen je Gorenjec na svojo rodno zemljo, kako Notranjec

ljubi svoja nerodovitna kraška tla! In mi Dolenjci? Bili smo priča, kako je naš Dolenjec z lahkim srcem zapuščal svojo rodovito grudo, svojo družino in odhajal v daljno tujino, kjer je izgubil še to malo ljubezni, ki ga je vezala na rodno zemljo. In če so se zmučeni, ubiti na duhu in telesu, vračali domov, kaj so prinesli v srečo seboj? Mrzečo zavest, da je naša zemlja toliko še manjša, kolikor večja se jim je videla tujina, da je življenje v nji še brezpomembnejše, kakor so si ga preje predstavljali. Če so drugi našo domovino zasramovali, ga je nje bilo sram, če so jo zatajili, jo je on zatajil. Če si v tej vojni našega Dolenjca kje tam daleč na galiških poljanah vprašal, od kod? je odgovoril: iz Kranjske! — A Kranjska je velika, torej iz katere pokrajine? — O, tam doli pod Ljubljano! — Torej ste Dolenjec? — Ne od tam, iz — Zatičine... Si nasprotno vprašal Gorenjca, od kod, je bil prvi ponosen odgovor: iz Gorenjskega! Zanj je zadnja pastirska kočja že duša in telo, vsebina cele Gorenjske. Manjkalo nam je samospoštovanja, samoljubnosti, samozavesti. Bili smo še pred vojno kot težak bolnik, brezčuten, brezbrizen za vse poizkuse zdravljenja. Treba bilo težke, globoko v gnulobo segajoče operacije.

In to operacijo nad nami je izvršila — vojna. Kako, o tem ob drugi priliki.

Fran Gorjanski.

Učenec

poštenih starišev, kateri bi imel veselje do plesarskega obrta (maler), se sprejme v poduk. Kje, pove uprava Dol. Novic.

Advokat in kazenski zagovornik

Dr. Albin Smolè

uljudno naznanja, da zopet osebno vodi svojo pisarno, ki se nahaja v LJUBLJANI, Dunajska cesta št. 20, nasproti gostilne pri „Figovcu“.

Lepa kočija („Viktoria“)

je na prodaj v RUPERČVRHU. — Cena 3000 kron.

Moška in ženska oblačila

perilo in čevlji na prodaj. — Kandija, št. 25, (Ostermanova hiša).

Hiša pritlična ali enonadstropna v Kandiji ali Novem mestu se kupi. Ponudbe na upravništvo Dolenjskih Novic.

Različne

bonbone in slaščice — za Miklavža in Božič priporoča

HERMINA HROVAT

: Novo mesto, glavni trg : v g. Bergmann-ovi hiši

ŽENSKÉ LASE

zmešane in rezane, kupujem po najvišji dnevni ceni.

Izdelovalnica kit:

I. SVETEC - Novo mesto - glavni trg nasproti rotovžu.

Razvedrilo.

V gostilni. Pivec: „Pivo je pa danes slabo, komaj za piti!“ — Gostilničar: „Le zamižite, pa doli požrite!“ — Pivec plača le polovico, kar je dolžan. Gostilničar: „O, to je premalo!“ — Pivec: „Le zamižite, pa spravite!“

Vprašanje in odgovor. Gospod odvetniku: „Gospod doktor, saj za eno samo vprašanje nič ne računite?“ — Odvetnik: „Gotovo ne, le za odgovor!“

Izdal se je. Sodnik: „Vaša izpovedanja se v več točkah ne ujemajo s tem, kar je vaš sokrivec izpovedal!“ — Zatoženec: „Seveda ne, — saj tudi on laže!“

Rdeč nos. Bavarski kralj Ljudevit I. se je kaj rad zabaval s sicer osornim, toda šaljivim konjskim barantavcem Frenklem iz Monakova. Nekega dne mu reče: „Frenkelj, vi imate tako lep rdeč nos, da mora biti gotovo iz pravega bakra; stopite vendar h kotlarju in ga prodajte, gotovo vam ga dobro plača.“ — „Sem že bil tam,“ — odgovori kupec — „pa so mi rekli, da mora biti tisti pravi osel, ki mi je to svetoval.“

Kakor ti meni, tako jaz tebi. Gost: „Jaka, to vino je kakor jesih, nimaš boljsega?“ — Gostilničar: „Imam, pa moram tega prej potočiti!“ — Ko je treba plačati, vrže gost staro desetico na mizo. Gostilničar: „To je stara desetica; nimate drugega denarja?“ — Gost: „Imam, pa mora ta najprej s poti!“

Vendar nekaj. A: „Si že slišal, da je milijonarja Majerja zadel mrtvoud?“ — B: „Prav, da ga je enkrat vendar nekaj zadelo.“

V šoli. Učitelj: Če bi tat rablju robec ukradel ravno, ko ga bi hotel obesiti, kakšen bi bil tak tat?“ — Učenec: „Zvest do smrti svojemu poklicu.“

Nepredvidnost. Nedeljski lovec prišedši iz lova pravi ženi: „Oh, kako zelo sem se prestrašil v gozdu, ko sem se pripognil, se mi je puška sprožila.“ — Žena: „Saj sem ti že večkrat rekla, da je puška nevarna stvar, zakaj jo pa vedno vzameš seboj, kadar greš na lov?“

Verjetno. „Kaj, da bi bile smešnice v Dol. Novicah za smejati? Me lahko obesite, pa se ne bom smejal!“

Potrte neizmerne žalosti naznanjamo v svojem in vseh sorodnikov imenu, vsem prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš dobri soprog in brat

Jožef Miklič

posestnik na Malem vrhu

bil ob povratku v domovino, pri napadu krutih Mažarjev ranjen in po 14 dnevem trpljenju v bolnišnici v Keeskemetu v 42. letu svoje dobe dne 26. novembra izdihnil svojo blago dušo ter bil še tisti dan pokopan.

Svete maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Ohranite ga vsi, ki ste poznali to blago dušo, v blagem spominu in molitvi.

Malí vrh pri Mirni peči, 7. dec. 1918.

Franciška Miklič,

soproga.

Franciška Jaklič in Ana Miklič,

sestri.

STANOVANJE iz dveh ali treh sob išče od 1. januarja v okolici kmet. šole v KANDIJI ali NOVEM MESTU - mirna stranka brez otrok. Naslov pove uprava Dolenjskih Novic.